

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

3. De cooperante ad alterius damnum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

CAPVT II.

De cooperante ad alterius
damnum.

¹³ Omnes illi, qui sunt causa efficiens damni, ad restitutionem tenentur. Vnde haec communis doctrina comprehendit hosce, qui his carminibus annotantur.

Iussio, consilium, consensus, palpo, recursus.

Participans, mutus, non obstans, non manifestans.

¹⁴ De iubente. Primo ad restitutionem tenetur qui iubet siue expresse siue tacite, dicto nimirum, vel facto, ex quo v.g. famulus colligat, heri gratum fore: si faciat. Non autem tenetur, qui ratum tantum habet opus suo nomine factum. Nec mandans, si ante executionem mandatum retractet, idque mandatario innotescat. Quia tunc non est vera causa. Sayr. in clau. l. 10. tr. 2. c. 7. Filluc. trakt. 32 n. 54. Nauarra de rest. l. 3. c. 4 p. 1. Lell. l. 2. c. 13. n. 11.

¹⁵ De consensiente. Tenetur, & consulens, aut precibus, ac promissionibus ad damnificationem inducens. Attamen si ante executionem consilium retractet, & quantum potest, contrarium suadeat, etiam non persuadeat, à restitutione excusatur, si eum, cui damnum paratur, moneat, ut caveat, sà v. Consilium, Tanner. 2. 2. d. 4. quest. 6. Azor. p. 3. l. 4. c. 6 p. 1. Filluc. tr. 32 n. 57. Lell. l. 2. c. 13. n. 15. & 16.

¹⁶ De consentiente. Tercio, nomine consensus intelligitur efficax approbatio, vel suffragium ad damnum inferendum. Vnde qui suo consensu, efficaciter concurrat ad damnum, tenetur ad restitutionem, v. g. qui per suffragium: vel subscriptionem consentit, & influit in mortem inferendam, vel si aliquis è Magistratu ad inferendum Bellum institutum, vel ad decernendam legem iniquam: & damnosam consensum præstet, ad restitutionem tenetur. Quia est causa efficax damni. Attamen quando plures ferunt suffragia, vel subscribunt in causam iniquam, omnes tenentur ad restitutionem, si suffragia omnium necessaria sunt, cum autem suffragia maioris partis sufficiunt, posteriores non tenentur restituere ferendo suffragium, postquam præstitus est ab alijs numerus suffragiorum sufficiens ad aliquod damnum inferendum. Quia censetur sufficienter latum in causa absque posteriorum suffragio, quod nihil influit. Quare posteriores peccant quidem lethaliter in damnum grave consentiendo, sed non tenentur ad restitutionem, quia non sunt causa efficax damni. • At si speraretur fore, quod pars maior mutaret sententiam, posterioribus recusantibus suum suffragium, posteriores consenserunt etiam causa damni, & consequenter ad restitutionem tenerentur. Quia quilibet suffragator ex officio debet damnum impedire. Mol. sem. 2. d. 732.

Nauarra sum. cap. 17. numero 21. Fillucius trakt. 32. numero 61. 62. & 63. Lessius libro 2. cap. 13. numero 22. 23. & 24. Azor. p. 3. l. 4. c. 12. quest. 2.

¹⁷ De palpo. Quarto, tenetur restituere palpo, seu qui laudando malefactorem, vel maleficium monet illum ad damnum proximo inferendum. Item qui exprobrat alicui delictum alterius contra eum patratum, vel illum irridet, vnde ad sumendam vindictam, vel damnum inferendum excitetur. Quia est instar consentientis, si directe vel indirecte damnum proxime intendat, & causa efficax damni censetur. Quando verò tantummodo laudat; & laudando laetitiam malefactori inducit, sed ipsum ad inferendum damnum non mouet: ad restitutionem non tenetur. Quia efficaciter in damnum non influit. Lell. l. cap. 13. numero 25. Reginal. lib. 10. numero 85. Nauarra de rest. lib. tertio cap. 4. numero 37. Azor. tom. 3. lib. 4. c. 13. Fill. trakt. 32. numero 64. & 65.

¹⁸ De receptatore. Quinto nomine recursus intelligitur damnificantis receptor, idest, qui recipit, vel fouet, vel conseruat malefactorem, vel asseruat prædam, vel refugium, ac securitatem malefactori præbet, ad patrandum delictum, hic ad restitutionem tenetur. Quia efficaciter influit in damnum. dicitur etiam receptor, qui rem furtiuinam in custodiam accipit, ut furi referret, hic tenetur domino, si eam furi reddiderit (si tamen absque magno incommodo poterat ei denegare.) Præterea tenentur cautionarij accipientes pecunias à filiis familias vel à seruis surreptas patribus vel Dominis, quando patres, vel Domini sunt rationabiliter inuiti circa rei substantiam. Secus dixerim de eo, qui recipit, forem, non præbendo ei securitatem ad male agendum, vel ad persistendum in delictis, sed illum recipit ratione amicitiae, vel consanguinitatis, vel humanitatis, vel hospitij cum caponis officium exerceat. Quia non dicitur receptor furis formaliter, sed solum materialiter, nihilque per se præstat, ad damnum pertinet, Bonac. de rest. d. 1. questione. 2. punct. 9. numero quarto Filluc. trakt. 32. numero 67.

¹⁹ De participante. Sexto tenetur participans seu cooperator in damno alterius inferendo, v. g. in furto, vel in absumendo re aliena furto ablata, vel alia ratione. Dupl. iterum potest quis in damnum alterius cooperari. Primo actione intrinseca mala, & ex sua natura iniusta. Secundo actione non intrinsece mala, sed sua ex natura indifferenti. Participans igitur in opere intrinsece malo contra iustitiam peccat, & ad secuti restitutionem damni tenetur, quia culpabiliter, & efficaciter influit in damnum. Qui verò iusto metu coactus, vel ex rationabili causa participat in opere non intrinsece malo, excusatur à culpa, & consequenter à restituendi obligatione. Itaque participans de præda, aut quocummodo cooperans, vt agens excubias, applicans scalas, parans instrumenta, conficiens literas, in bello iniquo tormenta adferens &c. restituendi obligationi adducitur. Aqua quidem liberantur (si actio per se non sit mala) qui ea non sponte, sed iusto metu coacti faciunt, vt v. g. dum rustici furto à solis militibus facto: eorum prædas auertere, vel pecora abigere coguntur, Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. numero 28. & 29. Layman. l. 3. sect. 5. trakt. 2. c. 6. p.

cap. 5. num. 6. Nauarra. de res. l. 3. cap. 4. num. 39. Filiuc. tract. 3. 2. c. 3. q. 1. 1. Diana p. 3. rr. 5. resolut. 36.

20 De muto, seu non obliuiscens, aut non manifestans, cause solliciti priuatiue ad damnum concurrentes, ad restitutionem obligantur, non semper quidem, sed quando tales ex aliquo pacto, vel officio, vel stipendio &c. tenentur ex iustitia damnum cauere. Sic Princeps, Magistratus, belli Dux tenentur ad restitutionem damnorum, quæ à fens, latronibus, militibus ob ipsorum culpabilem negligentiam obveniunt. Item Consiliarij Canonici tacentes, seu non impediendes iniquam constitutionem, vel electionem. Item tutores, administratores bonorum, &c. non impediendes damna pupillis, minoribus, Ecclesijs, promeritis, item montium, vinearum, sylvarum, agrorum piscinarum custodes, qui damna non impediunt, vel facta non ruan festant, Item Principes, & domini territoriorum, si sciant, vias publicas prædonibus infestari, & cum possint, non impediunt, tenentur mercatoribus, ac cæteris viatoribus damna, quæ ob negligentiam huiusmodi accipiunt, compensare, D. Thom. 2. 2. questione 62. artic. 7. Mol. 10. 2. d. 116. Fill. tract. 3. 2. c. 3. q. 12. Diana p. 8. rr. 7. resolut. 8.

21 Monerim huiusmodi cooperatores ad restitutionem non teneri, quando non fuerit causa efficax damni, vt v. g. si fur, aut homicida non fuerit efficaciter motus mandato, aut consilio alterius, sed nihilominus ille erat rapturus, vel occidurus. Item si v. g. in capitulo alij antea dederint suffragium, ita vt videas, nihil impetranum, & si neget. Imo nec tenentur, si moraliter certum non sit, eorum mandatum, consiliumue efficaciter ad damnum induxisse. Quia in dubio melior est possidentis conditio, præsertim circa iustitiæ materiam. Nec tenentur, si efficaciter concurrant tantum ad circumstantias, ac modum actus damno si v. g. si quis tantum impellat alium, vt citius, vel animo suus hoc, vel illo loco, vel modo noceat. Nec tenentur, qui deliberatue volenti inferre magnam datum, suadet, vt minus eidem inferat. Quia tunc alterius negotium voliter agit. Dixit eadem quia non licet impedire damnum vnius cum alterius iniuria. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 4. Bonac. de res. d. 1. quest. 2. punct. 4. Diana p. 3. rr. 5. resolut. 84. Tanner. 2. 2. d. 4. q. 6. numero 1014.

22 Enim vero cum plures damnificantes: vel seorsim singuli rem suam agere possint, vel cõiunctim, atque alij alijs plus minusve in damnum infuere, hinc ex tali ordine, & mensura influxus ordo, ac mensura restitutionis est determinanda. Vnde si plures absque consensu quisque per se seorsim, & casu concurrant ad damnum, singuli non plus tenentur restituere, quam quod quisque per se damnum intulit. Ac si plures eum consensu, & inuicem inuantes in gessere singuli in solidum damnum restituere tenentur. Quia singuli sunt causa totius damni, cum vnus iuuat alterum, & procedat ex confidencia quam habet in aliorum auxilio. Quare si vnus illorum restitutionem fecit, potest à reliquis pro rata singulorum repetere. Quod si actio damnificans fuit lucratina, & apud ali-

quem ex cooperatores res ablata adhuc existat, aut is mala fide absumpsit, tenetur is primo loco ipsam, vel æquiualens restituere, & si ille non faciat, reliqui, si verò actio damnificans lucratina non fuit, vt quia res periit, & destituta est, vt sit v. g. in combustionem, mutilationem, detractioem, tunc ante alios primo tenetur restituere, qui mandauit; vel qui causa primaria fuit, vel primarius executor, vt in bello Princeps, & Dux, & si is non sit facturus, quia non vult, vel quia non potest, tenentur reliqui v. g. cæteri milites. Quod etsi de militibus speculatus verum sit, practice tamen hi exculantur per accidens, tum quia totum restituere non valent, tum quia dominorum voluntas non est, nec expectatio, vt plus restituant, quam partem suam, ideoque hanc possunt, ad id tenentur. Demum si damnum passus condonet restitutionem principali damnificanti, etiam minus principales liberantur, non autem vice versa, quia ruen e principali, sunt accessorium, non e contra. Layman. libro 3. tract. secund. cap. 6. Bonac. de res. d. 1. quest. 2. punct. 11. ex Valquo, Molina, & Fillinc. Nauarra sum. cap. 17. Lessius libro secund. cap. 13. dub. 4. numero 37.

CAPVT IV.

Quid sit restituendum?

23 **R**es aliena alteri debita restituenda est, si extat; si verò res ipsa non extat, restituendus est illius valor, & pretium. Imo debitor tenetur restituere damna, quæ creditor iniuste passus est ipsius culpa, vnde tenetur ad restitutionem fructuum quos Dominus percepisset, & expensarum, quas gessit, in re sua querenda si constet fuisse factas, seruanda enim est æqualitas, & ius alienum. Quando autem aliquis rem alienam, quam bona, vel mala fide possidet, cum proprijs rebus, ita commiscuit, vt eam discernere nequeat, licet acquisierit Dominium illius rei, tamen possidens in eo euentu contrahit obligationem restituendi rem æqualem. Quia nullus potest iuste cum alterius damno iniusto locupletari, ob id alter habet actionem contra possessorem, l. Manifestasse Codic. de solutionibus Authem. Hoc nisi, de solutione. Saye. in clari l. 10. tractat. secund. cap. 3. numer. 9. Sylu. 2. 2. questione 62. articulo 4. cap. 5. Filiucius tractatu 32. cap. quart. questione prim. & secund. Nauarra sum. cap. 17. numero 24. Sanchez l. 2. decalog. c. 23. num. 24.

24 Porro tantum restituendum est, quantum sufficit ad faciendam debiti, vel damni illati æqualitatem, ita vt si quantitas debiti, vel damni sit certa tantundem restituatur, si vero sit quantum incerta, tantum restituatur, quantum vir prudens iudicauerit, ponderatis circumstantijs loci, temporis, ac personæ, habitaque ratione damni debiti.

ELSCOBAR
Theob. Mor.
Tom. VII. VII.
E. IV
6